

Macedonia Północna: wyborczy remis ze wskazaniem na partię rządzącą

Marta Szpala

W dniach 13–15 lipca odbyły się w Macedonii Północnej przełożone ze względu na epidemię COVID-19 przedterminowe wybory parlamentarne. Zwyciężyła w nich koalicja Możemy rządzącego Socjaldemokratycznego Związku Macedonii (SDSM), która uzyskała 35,9% głosów i 46 mandatów w 120-osobowym parlamencie. Jej przewaga nad pravicową Wewnętrzną Macedońską Organizacją Rewolucyjną – Demokratyczną Partią Macedońskiej Jedności Narodowej (WMRO-DPMNE) jest jednak niewielka. WMRO-DPMNE zdobyła 34,6% głosów i 44 mandaty. Zarówno SDSM, jak i WMRO-DPMNE odnotowały spadek poparcia i uzyskały mniej miejsc w parlamencie (odpowiednio o 8 i 7). Dobre wyniki osiągnęły ugrupowania mniejszości albańskiej – Demokratyczny Związek na rzecz Integracji (DUI) oraz koalicja Sojuszu dla Albańczyków i Alternatywy (AA-A), które zdobyły odpowiednio 11,5% głosów (15 miejsc) i 9% głosów (12 miejsc). Do parlamentu weszły też nacjonalistyczno-populistyczna Lewica (2 mandaty) i Demokratyczna Partia Albańczyków (1 mandat). Frekwencja była najniższa w historii demokratycznych wyborów w kraju i wyniosła 51,3%.

Stojący na czele rządu koalicyjnego SDSM–DUI premier Zoran Zaew w styczniu br. podał się do dymisji, gdy UE po raz kolejny odłożyła decyzję o rozpoczęciu negocjacji akcesyjnych z Macedonią Północną. Ponadpartyjny rząd techniczny premiera Oliwera Spasowskiego (SDSM), który wtedy utworzono, miał zapewnić przeprowadzenie wyborów zgodnie z demokratycznymi standardami.

Komentarz

- Przejęcie władzy przez Zaewa w 2017 r. po ponad dekadzie rządów WMRO-DPMNE (2006–2016) związane było z dużymi nadziejami społeczeństwa na odblokowanie procesu integracji ze strukturami euroatlantyckimi, rozliczenie autokratycznych praktyk i korupcji poprzedników oraz odbudowę państwa prawa. Rząd odniósł niewątpliwe sukcesy na arenie międzynarodowej (w marcu br. Macedonia Północna została oficjalnie 30. członkiem NATO i rozpoczęła negocjacje akcesyjne z UE), lecz jego osiągnięcia na polu polityki wewnętrznej są umiarkowane. Proces wprowadzania reform wewnętrznych (szczególnie wymiaru sprawiedliwości) i zapowiadane rozliczenia polityków poprzednich władz z nadużyć przebiegają powoli. Mimo takich inicjatyw jak podniesienie płacy minimalnej, rent i emerytur nie udało się też znacząco poprawić poziomu życia obywateli.

To zdecydowało o spadku poparcia dla SDSM.

- WMRO-DPMNE pod przywództwem Hristijana Mickoskiego nie była w stanie zdyskontować niepowodzeń gabinetu Zaewa. Obciążenie dla tej partii stanowi brak działań świadczących o odcięciu się od autokratycznych i korupcyjnych praktyk jej poprzednich rządów. Były premier Nikola Gruewski, skazany prawomocnym wyrokiem i uchodzący za symbol systemu korupcji poprzedniej ekipy, pozostawał honorowym przewodniczącym ugrupowania (uzyskał azyl polityczny na Węgrzech). WMRO-DPMNE skupiła się na atakowaniu rządu i kwestiach tożsamościowych, a w sprawach zasadniczych, takich jak członkostwo w NATO i UE, nie była w stanie zająć zdecydowanego stanowiska.
- Sukces odniosły dwie główne partie mniejszości albańskiej, stanowiącej ok. 25% mieszkańców kraju. DUI i AA-A wprowadziły do parlamentu zdecydowanie więcej posłów niż w poprzednich wyborach i zadecydują o kształcie przyszłej koalicji rządzącej. U źródeł ich dobrego wyniku leży mobilizacja albańskiego elektoratu przy niskiej frekwencji wśród wyborców SDSM i WMRO-DPMNE. DUI i AA-A są jednak silnie skonfliktowane i stworzenie wspólnej platformy na rzecz realizacji albańskich interesów wydaje się mało prawdopodobne. DUI jest zainteresowana utrzymaniem sieci powiązań klientystycznych, które gwarantują jej zachowanie aktualnej pozycji. Podczas rządów Zaewa została spełniona większość postulatów społeczności albańskiej. Znacząco poprawiły się stosunki międzyetniczne, pełne napięcia, gdy władzę sprawowała WMRO-DPMNE, która chętnie sięgała po antyalbańską retorykę.
- SDSM ma największe szanse na utworzenie rządu, gdyż sprzyjają mu prezydent Stewo Pendarowski (wywodzący się z tej partii), a także niechęć albańskiego elektoratu do koalicji z WMRO-DPMNE. Należy się jednak spodziewać trudnych negocjacji z ugrupowaniami albańskimi, które zażądają licznych koncesji. Koalicja rządząca będzie najprawdopodobniej dysponowała jedynie niewielką większością w parlamencie. Utrudni to wprowadzanie reform, których oczekuje społeczeństwo i UE. Władze będą się także musiały zmierzyć z konsekwencjami kryzysu gospodarczego, który zapewne mocno dotknie macedońską gospodarkę. W obszarze polityki zagranicznej nie należy się spodziewać większych zmian – priorytetem będą negocjacje akcesyjne z Unią i pogłębianie współpracy w NATO przy jednoczesnym dystansowaniu się od działań Rosji i Chin na Bałkanach.